

Openbare vergadering Commissie Cultuurhistorie Rheden-Rozendaal | 22 februari 2022

Aanwezig:

Martin Idema (voorzitter), Wineke Allersma, Wilma Broer, Roger Crols, Jan Heersche (leden), Geke Volkers (Provincie Gelderland), Heidi Buijs (secretaris), Yvon Schigt (co secretaris), Marjolein Sanderman, Kitty Lamaker, Martijn Andela (allen gemeente Rheden).

Gasten:

Age Fennema (rentmeester), Peter Brouwer (D+B architecten), Didi Whitlau en Herman van Voorst (beide directie) voor De Bockhorst Spankeren
Jolanda van Amerongen (eigenaar) voor Havelaarstraat 3 Velp
Simone Carree, Paul Gaikhorst (eigenaren) en Rik van Kleef (tekenaar) voor Zutphensestraatweg 28 Dieren

Afwezig met kennisgeving:

Henk Hoogeveen (Rijksdienst voor het cultureel Erfgoed)

1. De voorzitter opent de vergadering
De heer Idema opent de vergadering en heet iedereen van harte welkom.
2. Verslag vorige vergadering
Het verslag is nog niet gereed. Volgt op een later tijdstip.
3. Mededelingen
Er zijn geen mededelingen.
4. Besproken plannen en advies

Havelaarstraat 3 Velp, aanwijzing als gemeentelijk monument

De eigenaar heeft verzocht om aanwijzing van het pand als gemeentelijk monument. In het verleden is wel een redengevende omschrijving opgesteld, maar het pand is destijds niet aangewezen, omdat er een quotum was. De commissie is daarom positief over de heroverweging tot aanwijzing. De eerder opgestelde omschrijving is door Martijn Andela geactualiseerd. Er is nu meer informatie bekend, waaronder de architect en ook t.a.v. het interieur.

Advies

De commissie adviseert, op basis van de redengevende omschrijving, het pand inderdaad aan te wijzen als gemeentelijk monument.

De Bockhorst Spankeren, verbouw koetshuis tot recreatiewoning

Het plan wordt tijdens de vergadering toegelicht door de rentmeester (korte geschiedenis Bockhorst en achtergrond wens ontwikkeling landgoed) en architect (ontwerp koetshuis). De commissie staat in beginsel positief tegen het realiseren van 2 vakantiewoningen in het koetshuis.

Wel heeft de commissie eigenlijk behoefte om vanuit een totaalconcept te adviseren (waarbij ook gekeken worden naar het tuinhistorisch onderzoek met waardestelling). Hoe passen de plannen daarin? Denk ook aan het landschap en de inrichting van het terrein, zoals:

- Wat gebeurt er rondom het koetshuis (denk bijv. aan parkeren)?
- Wat is de samenhang met de veestallen?
- Wat is de samenhang met het (later te realiseren) beekhuis?
- Hoe doet de garage mee in het geheel?

T.a.v. het genoemde beekhuis kan de commissie om die reden dan ook nog niet adviseren.

T.a.v. het koetshuis mist de commissie een bouwhistorisch rapport. Er is wel een waardestelling in het plan opgenomen, maar het onderzoek dat daaraan ten grondslag ligt, ontbreekt. De waardestelling lijkt ook niet geheel recht te doen aan de aanwezige waarden. De Bockhorst kent een uitgebreide geschiedenis, met veel ontwikkelingsfasen. Belangrijk dat deze (zoveel mogelijk) in beeld blijven. Ook mist de commissie een dateringsplattegrond. Deze zijn medebepalend voor ontwerpkeuzes.

De commissie merkt daarnaast het volgende op:

- De ingrepen voor daglichttoetreding (met name de dubbele deuren met zijlichten) zijn erg fors en ingrijpend. Met name aan de entreekant is dit behoorlijk ingrijpend.
- Het koetshuis is sober vormgegeven, met weinig franje, probeer dit zoveel mogelijk te behouden.
- Het nieuwe raam tast het stalkarakter aan, kijk of er meer onderscheid gemaakt kan worden in het gevelbeeld (geen kopie van woonhuisraam).
- Dakkapellen tasten de sobere vorm van de kap aan, in principe niet wenselijk. Dakkapellen passen ook meer bij woonhuizen, niet bij schuren of koetshuizen. Misschien zijn dakramen een optie (meer daglicht dan dakkapellen) of op ander dakvlak?
- De structuur van de wanden vertegenwoordigen een duidelijke waarde qua ontwikkelingsgeschiedenis. Doorbraken zijn mogelijk, maar als gaten in de wand (behoud van aanzetten rondom).
- Exacte waarde stierenstal nader bekijken, lijkt belangrijker dan nu gesteld.
- Exacte waarde worstenhok nader bekijken

Advies

Denkbaar, wel nadere uitwerking nodig.

Zutphensestraatweg 28 Dieren, wijzigen van een rijksmonument en het plaatsen van hekwerk

Het plan betreft meerdere onderdelen. Het merendeel daarvan is in een eerder stadium al goedgekeurd. Nu is alleen nog advies nodig t.a.v. een aantal details.

Hiervoor is een nadere uitwerking aangeleverd.

Architect en aanvrager lichten toe dat de getekende details conform reeds aanwezige details zijn en dat de aannemer aan heeft gegeven dat dit geen problemen oplevert.

De commissie heeft nog wel haar twijfels over de 'duurzaamheid' van de constructiewijze.

Het advies is dan ook de aannemer te vragen om een garantie op de constructiewijze.

Gelet op reeds bestaande detaillering bij andere kozijnen adviseert de commissie ook positief op het laatste onderdeel.

Advies

Akkoord.

Stationsstraat 42 Velp, verbouwen van een rijksmonument tot woonvilla/logiesverblijf

Een herbestemming tot B&B is denkbaar, dit heeft de commissie eerder in een voortraject al aangegeven. De gastenkamers worden gerealiseerd binnen de bestaande indeling van het pand.

De belangrijkste interieurwaarden zijn vooral op de begane grond aanwezig.

De voorste kamers zullen gebruikt worden door de nieuwe eigenaren, de kamer rechtsvoor als slaapkamer, de kamer linksvoor als huiskamer. De overige ruimtes zijn voor gebruik door gasten.

De indeling van de zolderverdieping is t.a.v. de voortoets wel gewijzigd. Waar eerst de grote centrale zolderruimte open werd gehouden, worden ook hier nu kamers gerealiseerd. Waar nu nog de omvang van de grote zolder beleefd kan worden, is daar straks geen sprake meer van. De wanden worden wel reversibel uitgevoerd.

Veel werkzaamheden lijken zorgvuldig en met respect voor de monumentale waarden te worden uitgevoerd. Toch heeft de commissie nog een aantal opmerkingen/vragen:

- Door de extra kamers op de verdieping wordt de gebruiksbelasting erg hoog (voor de verdieping maar eigenlijk ook voor het gehele pand). Zie ook de opmerkingen t.a.v. parkeren.
- Wat zijn de consequenties voor bijv. de paneeldeuren t.a.v. de noodzakelijke brandveiligheid? Het is nog onvoldoende duidelijk of de voorzieningen t.a.v. brandveiligheid niet botsen met de cultuurhistorische (interieur)waarden. Is alleen toepassen van opschuimband voldoende? En zo nee, wat gebeurt er dan met de monumentale deuren?
- Aanpassen kleurstelling gevels is denkbaar. Is het kleurvoorstel voor de gevel gebaseerd op kleurhistorisch onderzoek aan alle bouwelementen?
- De wens voor verduurzaming en isolatie is begrijpelijk. Het vervangen van de bestaande voorzetwanden is goed denkbaar, de voorgestelde opbouw van de nieuwe voorzetwanden is

- conform de richtlijnen van de ERM. In kamer 0.07 is echter nog wel wandbespanning aanwezig. Deze zal volledig verdwijnen als hier ook een voorzetwand geplaatst wordt.
- Ook het isoleren van de wanden waar nu binnenschuifluiken aanwezig zijn, lijkt wat problematisch. Op basis van detail 4 lijkt er nauwelijks spelingsruimte voor de luiken over te blijven. Dit is wel noodzakelijk om ze werkend te houden.
  - De commissie heeft de indruk dat de term wandbespanning in het ruimteboek niet overal juist is toegepast. In ruimte 0.07 is in elk geval nog wandbespanning aanwezig (op jute), maar deze wordt juist weer niet genoemd. Is het bespreekbaar in de ruimtes waar inderdaad nog wandbespanning aanwezig is deze weer terug te brengen? Uiteraard voorzien van isolatie (wol/molton). Dit past bij de cultuurhistorische weelde en hoogwaardige decoratieve afwerking van het pand.
  - Het plaatsen van glas-in-lood in de spouw van dubbel glas is niet akkoord. De commissie betreurt dat dit al (deels) is uitgevoerd.
  - Een extra oeil de boeuf aan de achterzijde is wel denkbaar, maar dan soberder vormgegeven, zonder decorum (een voorzijde is representatief, achterzijde soberder).
  - Kies voor een hoogwaardige verfafwerking voor wanden en houtwerk (NB. Bestaande latex bestaat is van nature dampdicht, niet dampopen zoals in het ruimteboek staat).
  - Stem de dakramen in de zijdakvlakken op elkaar af (er zijn nu in de gevels verschillende types getekend, het klassieke model heeft de voorkeur).
  - Het plaatsen van isolerend monumentenglas op de voorgestelde wijze (uitfrozen sponning, plaatsing glas op traditionele wijze) is in principe akkoord. Wel lijkt bij een aantal details van het vlakke deel van het profiel maar slechts 1mm te resteren. Dit moet min. 5mm zijn, om te voorkomen dat het glas het hout wegduwt. Dit zal per raam goed bekeken moet worden.
  - Herstel van het dakbeschot is uiteraard akkoord, evenals aanbrengen spinvliesfolie, stoflatten en panlatten. De omschrijving doet echter vermoeden dat alle pannen vernieuwd worden, hierop is eerder negatief geadviseerd.
  - Zonnepanelen op het platte deel van het dak zijn denkbaar. Uitgangspunt is wel dat de panelen allblack zijn (zonder zilveren randen en rasters) en onder een beperkte hellingshoek geplaatst worden. Deze informatie ontbreekt nog.
  - Het vervangen van de vensterbanken is inherent aan het realiseren van voorzetwanden. Dit is in principe akkoord, mits detaillering nieuwe vensterbanken conform bestaand. Op de tekeningen e.d. is aangegeven dat dit ook gebeurt.
  - Hoe wordt het leidingwerk t.b.v. de nieuwe badkamers ingepast zonder de monumentale waarden (teveel) aan te tasten?

NB. In de gang op de begane grond bevindt zich nog een bellentableau, deze moet behouden blijven.

T.a.v. te verwijderen kozijnen en deuren het advies om deze indien mogelijk zoveel mogelijk her te gebruiken.

Tuinaanleg

De consequenties voor het erf i.r.t. parkeren zijn in de voortoets als punt van aandacht benoemd. De tuin wordt in de redengevende beschrijving als volgt benoemd:
Het pand heeft aan de voorzijde een voorplein met aan de straat een gietijzeren spijlenhek met draaiende delen.

In het bestemmingsplan heeft de tuin de bestemming tuin met een dubbelbestemming 'overige zone - stedenbouwkundig waardevol':

De voor 'Tuin' aangewezen gronden zijn bestemd voor tuinen.

De gronden zijn tevens bestemd voor waterhuishoudkundige voorzieningen, hemelwaterinfiltratievoorzieningen en rioleringswerken, watergangen en waterpartijen, straatmeubilair en andere bijbehorende voorzieningen, alsmede voor de ontsluiting van direct aangrenzende percelen.

Ter plaatse van de aanduiding 'overige zone - stedenbouwkundig waardevol' geldt dat die gronden -naast de andere aangewezen bestemming(en)- tevens bestemd zijn voor de instandhouding en bevordering van het open stedenbouwkundige karakter van de gronden en van het representatieve straatbeeld. De gronden worden aldus geacht geen deel uit te maken van het erf bij het hoofdbouw.

De commissie adviseert negatief t.a.v. het realiseren van (maximaal) 17 parkeerplaatsen in de tuin. Dit is een ernstige aantasting van het bij de allure van het pand behorende tuinaanleg en het nog gave historische beeld (op hoofdlijnen nog oorspronkelijk). (Lang)parkeren zoveel mogelijk uit het zicht realiseren.

Advies

Aanhouden.

Zutphensestraatweg 4 Dieren, vernieuwen van de aanbouw aan de achterzijde

De bestaande aanbouw is in de basis (qua afmetingen en vorm) nog oorspronkelijk. Daarmee vertegenwoordigt deze een zekere cultuurhistorische waarde.

Slopen van de aanbouw tast de te beschermen waarden van het beschermde dorpsgezicht echter niet onevenredig aan, ook vanwege de beperkte zichtbaarheid van de achterzijde van het pand. Hetzelfde geldt voor de gewenste nieuwbouw.

Deze wordt uitgevoerd in licht stucwerk met een donkere plint. De kozijnen worden donkergrijs, het materiaalgebruik is niet aangegeven. Uitgangspunt hiervoor is dat hoogwaardige materialen gebruikt worden, geen kunststof en trespa e.d.

Als suggesties geeft de commissie nog het volgende mee (geen eisen):

- Leg de nieuwe aanbouw iets terug ten opzichte van de buitenmuren van de woning (verspringing van bijv. 1 steen).
- Is de bestaande aanbouw nog op te waarderen? Op deze manier blijft toch een deel van de historie bewaard.

Advies

In principe akkoord, wel nadere informatie nodig over het materiaalgebruik.

Zutphensestraatweg 15/Vingerhoed 76 Dieren, plaatsen van een erfafscheiding

De wens voor een nieuwe erfafscheiding is, gelet op de staat van de huidige haag zeer begrijpelijk. Door de breedte worden de tuinen, mede door de bijzondere verkaveling grotendeels al erg smal, ook flink kleiner.

In de redengevende omschrijving van het monument staat het volgende t.a.v. de ligging van het pand:

Het pand heeft een ensemblewaarde als onderdeel van de aan de Zutphensestraatweg gelegen historische villabebouwing. De Zutphensestraatweg maakt deel uit van de waardevolle historische dorpskern van Dieren en is kenmerkend voor de groei van een overwegend agrarische nederzetting tot een villadorp die Dieren in de laatste decennia van de negentiende eeuw doormaakte. Het pand is van bijzondere betekenis voor het aanzien van de historische dorpskern van Dieren.

Het vernieuwen van de erfafscheiding doet hier geen afbreuk aan. De voorgestelde erfafscheiding voldoet echter niet geheel aan de welstandsnota. Deze gaat uit van groene (begroeide) erfafscheidingen, bijv. een hekwerk (hout of gaas) met klimop.

Advies

Huidig voorstel niet akkoord. Met aanpassing wel denkbaar.

Zutphensestraatweg 10b Dieren, slopen van een schuur en bouwen nieuwe kapschuur

De bestaande bijgebouwen (deels al gesloopt) vertegenwoordigen geen cultuurhistorische waarden. De nieuw te bouwen schuur ligt op ruime afstand van het openbaar toegankelijk gebied. De locatie is niet tot nauwelijks zichtbaar. Een nieuwe (kap)schuur op deze locatie heeft geen negatieve impact op de te beschermen waarden van het beschermde dorpsgezicht. Het plan voldoet ook aan redelijke eisen van welstand.

Voor vergunningverlening is wel nadere informatie over kleur- en materiaalgebruik nodig en moet duidelijk worden aangegeven waar de zonnepanelen geplaatst worden. De zonnepanelen moeten ook allblack zijn, zonder zilveren randen en rasters. Het nu voorgestelde voldoet overigens niet aan het beleid, de panelen vormen geen eenduidig, rechthoekig gesloten vlak.

Advies

In principe akkoord, wel nadere informatie nodig over het kleur- en materiaalgebruik. Ook is aanpassing van het legplan van de zonnepanelen nodig.

Carolinapark Dieren, aanleggen van een veteranenmonument met witte bloemen

Het bestaande oorlogsmonument is sober van opzet, een stenen sokkel met daarop een houten kruis. Een grote cirkel met (witte) bloemen daarnaast, omrand met cortenstaal, gaat hiermee concurreren. Dit is niet wenselijk. Bloemen rondom de sokkel zijn wel denkbaar, maar dan niet ingeperkt (geen rand). Bloemen bloeien bovendien ook niet het hele jaar, dan blijft alleen de rand zichtbaar, waardoor het geheel nog vreemder oogt. Als een duidelijk herkenbaar monument de wens is, dan moet waarschijnlijk naar een andere locatie gekeken worden.

Advies

Niet akkoord.

5. Rondvraag
  -
  6. Sluitingen van de vergadering
- De voorzitter sluit de vergadering.